

المجموعة الجديده

في

المكتب الاربعه

مؤلفي

محكمة تمييز رئيس اولي

ضواجه امير افندي زاده

علي حيدر

بو مجموعه درت كتابي احتوا ايديور

١ — كتاب الاستقصاء في مسائل الابرء

٢ — كتاب المواضع والاستغلال

٣ — كتاب المفقود .

٤ — كتاب الاستحقاق .

مجله نك سكر اون ماده سني ديكر اقوال فقها اختياريله تعديلي وكتاب الاستحقاقك مجدداً تأليني ضمننده كچلرده مجله جمعيتي تشكيل ايدلمش وكتاب الاستحقاقك تأليني طرف عاجزیدن درعهده اولنمشیدی. درت بش ماه سعی متهادی نتیجه سی اوله رق كتاب الاستحقاق هم تألیف همده شرح ایدلمش ایسه ده مجله جمعیتي ا کمال وظیفه ایده مدیکنه و بویله مهم کتابك غیر مطبوع اوله رق ابقاسی غیر مناسب کوردیکمه مینی طبع و نشر ایلدم .

مؤلفك مهر ذآینسیله محتوم اولمیان نسخه ساخته و متجاسری مسئولدر

[حقوق مطبعه سی]

در سعادت : باب عالی ابوالسعود جاده سی . نومرو ۱۹

۱۳۳۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب اول

کتاب الاستقصاء

فی

مسائل الإبراء

بو کتاب بر مقدمه ایله آلتی فصلی و بر خاتمه نی حاویدر

مقدمه

ایرانک تعریفی حقیقده در

۱ ماده

ابرا، اصطلاح فقهاده قابل اسقاط بولنان برحق اسقاط ایتمکدر.
شرح: لغت عربده ابرا همزه نك کسریله خسته نی صاغ و درست ایلمک معناسنه در.
یقال ابراه الله تعالی من المرض ای عافاه.
برائه، کرامه و زنده اوله رق برؤ معناسنه در. یقال برئ من الامر ببرأ من الباب
الرابع والخامس براء و براءة وبروأ

فصل اول

ایرانک رکنی بیاننده در

۲ ماده

ایرانک رکنی ایجاب اولوب قبول، ایرانک رکنی دکلدر.
بناء علیه برکیمسه دیگر کسنه نی بر حقندن ابرا ایدوبده اوده قبول ایتسه ابرا تمام
اوله جنی کبی سکوت ایتسه ینه ابرا تمام اولور.
نته کیم برکیمسه متوفی ذمتنده کی الاجتنبدن متوفای ابرا ایتسه صحیح اولور. فقط
ابرا، رد ایله مردود اولور.
بناء علیه برکیمسه مدیونه سنده کی الاجتنبدن ابرا ایتدم دیوبده اوده رد ایلسه ابرا
مردود اوله رق داینگ الاجتی کماکان باقی قالیر. نته کیم ۲۵ مادهده ایضاح اولنور.

فصل ثانی

ابرانك شرائطی حقننده در

شرح : ابرانك شرائطی ایکی صنفدر .

صنف اول ، شرائط وجودیه در .

صنف ثانی ، شرائط عدمیه در .

نته کیم مواد آتیه دن متضح اولور .

۳ ماده

مبرینك یعنی ابرا ایده نك عاقل وبالغ اولسی شرطدر .

بناء علیه مأذون وغیر ماذون صبی ایله مجنون ومعتوهك ابراسی صحیح دکلدر .

شرح : بو صورتده مبری ، وقت ابراده صغیر اولدیغنی ادعا ایتدیکی حالده خصمی

وقت ابراده مبرینك بالغ اولدیغنی ادعا ایتسه سوز ، صغیری ادعا ایده نکدر . لکن ینه

کبری ادعا ایدن طرفه دوشر .

۴ ماده

مبری ، وقت ابراده ابرا ایتدیکی حقه مالک اولسی شرطدر ،

بناء علیه صغیر یا مجنون یا معتوهك ولیدی یا وصیسی بونلره عائد بولنان بر حقندن

دیگری ابرا ایتسه صحیح اولماز .

شرح : شو قدرکه ابرا اولنان حق ، یعنی مثلا الاجق ولی یا وصینك عقدندن

طولایی اولور ایسه ولی یا وصینك بوندن ابرا ایتسی صحیح اولور . فقط ابرا اسقاط

اولنان حتی ابرا ایدن ولی یا وصی ضامن اولور . مثلا صینك بر عقارینی ولیدی یکرمی

آلتونه ایجار ایتدکن صوکره مستأجری بدل ایجاردن ابرا ایتسه جائز ومستأجر ابری

اولور . فقط ولی ، بوجه محرر ابرا ایتک صورتیه اسقاط واتفاف ایلدیکی یکرمی

لیرایی صبییه ضامن اولور .

بوشرطه بناءً حقوق آتیه دن یعنی هنوز ثابت اولمیوبده آتیه ثابت اوله حق حقوقندن

ابرا ایتک صحیح اولماز . بر حتی اسقاط ایتک او حق ، زمان اسقاطده موجود اولسنه

متوقفدر .

بناءً عليه مبرى ، آتیده سکا اقراض ایده جکم شو قدر آلتون دن سنی ابرا ایتدم دیه بر کسنه نی ابرا ایتدکن صکره او کسنه یه مبلغ مذکور ی اقراض ایتسه اراء سابق ایله قرض لاحق ساقط اولماز .

٥ ماده

ابرا واسقاط ای دیلان حقه قابل اسقاط اولسی شرطدر .
بناءً علیه بر کیمسه دیگر کسنه نی قابل اسقاط اولان حقندن ابرا واسقاط ایتسه صحیح و او حق ساقط اولور .

شرح : قابل اسقاط اولان حقلر شونلردر .

١ - الاجق ،

٢ - حق شفعه .

٣ - حق مسیل مجرد یعنی بر کیمسه نك دیگر کسنه نك ملکی اولان عرصه سندن

صو اجرا ایتک حتی .

٤ - خيار شرط .

٥ - بعد رؤیته المبیع خيار رؤیت .

٦ - خيار عیب .

٧ - خيار غبن وتغیر .

٧ - دعوی .

٨ - الاجتده کی اجل . و بونلره مماثل حقوقدر .

بو ماده اوزرینه مسائل آتیه تفرع ایدر .

اولا ، مجله نك ١٢٢٧ ماده سنده بیان اولدینی اوزره برینک عرصه سندن بر محل معینده حق مروری اولان کیمسه نك اذنیاه صاحب عرصه اول مر اوزرینه بنا احداث ایلسه اول کیمسه نك حق مروری ساقط اولور آرتق اول کیمسه عرصه صاحب ایله مخصوصه ایده مز .

ثانیاً ، بر کیمسه نك با طابو متصرف اولدینی ارض میریده دیگر کسنه اول کیمسه نك وصاحب ارضک اذنیاه خرق احداث ایلسه اول کیمسه نك مذکور خرق محلنده اولان حق تصرفی ساقط اولور . و آرتق اول کیمسه بواذنندن رجوع ایدرک خرقی رفع ایتدیره مز .

اعاره عقود لازمه دن اوليوب معير ، ديلديكي زمان اعاره سندن رجوع ايده بيه جي دركار اولديغنه وبروجه مشروح خرقى احداشه اذن اعاره بولنديغنه كوزه بولدن رجوع ايدملكك جوازي وارد خاطر اولور ايسه ده رجوعك عدم جوازي بالاده بيان اولنان سببه مبنيدر . يعنى اراضى اميريه متصرفك مذكور اراضيده كي حق رقبه ارضه متعلق اوليوب حق انتفاع مجرددن عبارتدر . بو حق مجرد ايسه اولو متصرفك ثانيا صاحب ارضك انضمام اذن ورخصتياه ساقط اولمشدر . وساقط اولان حق عودت ايتمز . لكن صاحب ارضك اذنى منضم اولمديچه بو حق ساقط اولماز . اراضينك متصرفى مؤخر بو خرقى رفع ايتديره بيلور .

نته كيم بر كيمسه متصرف اولدينى ارض ميرى اوزرنده بنا انشا ايتسنه ديكر كمنه يه مساعده ايدوبنده صاحب ارض بولنان اراضى مأمورى دى بوكا اذن ورسه ده اوده بنا انشا ايتسه اول كيمسه نك آرتق اول بنايى رفع ايتديرمكه حق قالماز .

واقعا اموال غير منقوله نك صورت تصرفى حقنه ده كي قانون جديد ايجانبه اراضى متصرفى تحت تصرفه بولنان اراضيسنده ايتسه انشا ايتك وباغ وباغچه حاله افراغ ايتك حقنه مالك وبونى يانماسنده صاحب ارضك اذنه غير محتاج ايسه ده بو حق وصلاحيه متصرفه مقصور اولوب متصرف ، بو حقى غير بخش ايده مز . مكر كه صاحب ارضك اذنى بولنه . ثالثاً ، بر كيمسه مديونى الاجفندن ابرا ايتسه آرتق اونى دعوى ايده مز . ولوكه مديون اقرار ايتسين . يعنى ابراد نصكره مديون ، ابرا اولنان دين ، ذمتنده باقى بولندينى اقرار ايتسه بيه مديون بو اقرار ايله موآخذنه اولنه ماز . زيرا بو اقرار ، محال وممتنع اولان شينى اقرار اولور .

مثلاً بر كيمسه حال محتمله « فلان كمنه ذمتنده اصلا حقم يوقدر » ديه او كمنه يي ابرا ايتدك دن صكره وفات ايتمكه ورثه سى ابراء مز بوردن مقدم ذمتنده شوقدر مبلغ حقى وارد ديه رك او كمنه دن دعوى ايتسه مسموع اولماز .

رابعاً ، داي مديونك وفات ايتديكى ايشتمكه الاجفى مديوننه حلال يابهه يا آندن ابرا ايتسه ده صكره مديونك بر حيات اولدينى ظاهر اولسه آرتق آلاجفى طلب ايده مز . زيرا بو ابرا وهبه بغير شرط واقع اولمشدر .

خامساً ، بر كيمسه حق شفعه سنى وحق مسيل مجردينى اسقاط ايلسه آرتق آنلرى دعوى ايده ميه جي كي خيار شرطى وبعد رؤيه المبيع خيار رؤيتى وباخود خيار عينى

اسقاط ايلسه خيارات مذكوره ساقط اولور. و آرتق بونلردن طولايي مبسبي ردايده من.
- ستادسنا، مديون اجلي ابطال يا ترك ايتدم يا خود ديني حال وپشين قيلدم كچي بر
سوزله اجلي اسقاط ايتسه صحيح واجل باطل اولور .
سايما، مديون، دايئنه سني اجلدن ابرا ايتدم يا خود اجلدن سن بري اولدك ديسه اجل
ساقط اولور .

لكن « اجله احتياجم يوقدر » ديسه اجل ساقط اولماز ،
ثامنا، مجله نك ٣٤٢ ماده سنده بيان اولنديني اوزره بايع برمالي هر عيب دعواسندن
ذمتي بري اولق شرطيله صانده مشرتي ايچون خييار عيب يوقدر .
تاسعا، مشرتي برمالي هر عيبه مقبولدر ديه اشترتا ايلسه آرتق آنده خييار عيب
دعواسنه صلاحيتي يوقدر .

٦ ماده

قابل اسقاط اولميان حقوقدن ابرا باطلدر .
بناء عليه ابرا ايله مذكور حقوق ساقط اولماز .
شرح : قابل اسقاط اولميان حقوق شونلردر .
١ - هبه دن رجوع حق .
٢ - قبل رؤيه المبيع خييار رؤيت .
٣ - حق ارث .
٤ - حق اجاره .
٥ - حق وقفده استحقاق .
٦ - برعينده كي حق . يعني برعينده حق ملكيت .
بالاده كي حقوق قابل اسقاط اولمديغندن بومثلاو حقوقدن ابرا واسقاطك حكمي يوقدر .
بوماده به مسائل آتبه تفرع ايدر .

اولا، بركيمة اجني بركيسته به برشي هبه وتسلم ايدرك واهب هبه دن رجوع
ايتمك حقي اسقاط ايلسه بو حق ساقط اولماز. بوندنصكره ينه هبه دن رجوع ايد بيلور .
ثانيا، مستاجر منفعتده كي حقي ترك واسقاط ايتدم ديسه حق اجاره سي ساقط اولماز،
ثالثا، وارث حق ارثي ترك ايتدم ديسه حق ارثي باطل اولماز .
رابعا، وقفده استحقاق، اسقاط ايله ساقط اولماز .

مثلا بروفقك غناه سنك مشروط لهي اولان كيمسه ، مذكور وقفك غاه سنده اولان
حقيتي اسقاط ايتسه مؤخرًا وقتندن غله طلب ايدنه بيلور . وقفك توليت وسكناسي دخی
بو حکمده غاه کيدير . یعنی بروفقك توليتي کنديسنه مشروط اولان کيمسه حق توليتي
اسقاط ايتدم ديسه توليت عهدده سنده باقي قالاچني کبي بروفقك سکناسي کنديسنه مشروط
اولان کمسنه سکناسي اسقاط ايتسه ساقط اولماز .

خامسا . مدعی، مدعی علیه دن برخانه طلب و دعوی ایدوبده مدعی، مدعی علیه سنی
بوخانه دن ابرا ایتدم ديسه بو ابرا واسقاط باطلدر . حتی بو ابرادن صکره دخی مدعی
دعواسنی اثبات ایدرک مدعا بهی اخذ ایدنه بيلور ،

٧ ماده

ابرائك مشروعا وقوع بولسی شرطدر .
بناء علیه برکيمسه ديگر کمسنه ذمتنده کی آلاچني اوکسنه يه رشوت اولمق اوزره
ابرا ايتسه صحیح اولماز . بوندن صکره ينه دعوی واخذ ایدنه بيلور .

٨ ماده

ابرا ، موجب شك برلفظ وقيد ايله تقييد ايدلامسی شرطدر . بناء علیه مبری ظنمه
يا قلبمه يا رأيمه يا کتابمه يا حسابمه يا علممه کوره فلانده حتم يوقدر ديسه بوسوز ابرادن
معدود واستماع دعوايه مانع دکلدر . شوقدر که مبری ، بيلدمکه فلانده هيچ حتم يوقدر
ديسه بو ابرا صحیح اولور رساله ابرا .

٩ ماده

ابرا ، شرطه معلق اولماق شرطدر .
بناء علیه معلق بالشرط اوله رق ابرا صحیح اولماز .
شرح : بوکا صريح الشرطه تعليقا ابرا دنيلير . بو ابرا صحیح دکلدر . زیرا ابرا رد ايله
مردود اولمق جهتيه من وجه تملیکدر . تملیکاتک شرطه تعلیق صحیح دکلدر . ابرا قبوله
متوقف اولماق اعتباريله اسقاطدر . اسقاطک ايسه شرطه تعلیق صحیح در .
ابرائك تملیک جهتنه نظر اولنه رق آنک شرطه تعلیق تجویز ایدلدی . اسقاط جهتنه
باقيله رق تقييد بالشرط جائز اولدی .

مثلا داین، مديونته نه وقت يانه زمان يا اگر سنده کی بيك غروش آلاچنه دن سکنز

يوزى ويرر ايسهك ايكي يوزدن بريسين ديسهده اوده سكرز يوزى ويرسه باقى ايكي يوزدن برى اولماز.

نته كيم داين مديونته سن اولورسك « وفات ايدر ايسهك » آلاجمندن بريسين ديسه صحیح دكلدر .

اما بن اولور ايسه بريسين ديسه جائز ووصيته محمول اولور .

كذا داين مديونته سن خانه به كيررايسهك آلاجمندن بريسين ديسهده اوده خانه به كيرسه برى اولماز رساله ابرا

بوماده نك حكمندن ايكي مسئله مستشادر .

١ — ابرا شرطكائن وموجوده تعليق ايدلسه تخييج وبو، تعليق اوليوب تخييز اولور. بناء عليه بر كيمسه وقت ظهريه مديونته اكر كوشن طوغمش ايسه سنى ابرا ايتدم ديسه صحیح وهان مديون ، ديندن برى اولور .

٢ — صورة تعليق ونقطه معنا جاره اولورايسه بوسوزا جاره به حمل اولنه رق تخييج اولور. مثلا بر كيمسه ، مديونته بنم شوايشمى كورر يعنى مثلا شوا ايسه مى ديكر يا خود شو متاعى فلان يره نقل ايدر ايسهك سنده كى اون غروش مطلوبمندن بريسين ديسهده اوده عملى ايفا ايتسه برى اولور .

١٠ ماده

ابرا اولنان كمسنه لرك معلوم ومعين اولمى شرطدر .

ابرا ، كرك ابراء اسقاط وكرك ابراء استيفا اولسون .

شرح : زيرا ابرا ، من وجه تملكيدر . تملك كاده ايسه مملك اليهك معلوم اولمى

لازمدر . مجهوله تملك صحیح دكلدر .

بناء عليه بر كيمسه جمله مديونلرمى ابرا ايتدم يا خود هيچ بر كيمسهده حقم يوقدر يا خود هيچ برفرده بورج ويرمامشدر يا خود كيمده آلاجف وار ايديسه جمله سنى آلدنم يا جمله مديونلرمدن مطلوباتمى استيفا ايلدم يا خود كمسنه اوزرينه آلاجف يوقدر ديسه ابرا صحیح اولماز .

نته كيم وارث ، مورثك جمله تركه سنى قبض ايتدم يا خود بر كيمسه « كيمده نه حقم يانه آلاجف وار ايديسه » يا خود « هر كيمكه آنك طرفنده حقم واردر او بريدر » ديسه نه ابراء عام نهده ابراء خاص اولور . بلکه دعوايه غير مانع اقرار مجرددن عبارت اولور .

مثلاً بر وصی کندی یدنده بولنان اموال متروکیدی متوفانک ولدینه بعد اثبات الرشد و پروبدہ ولد دخی پدرینک ترکه سندن آز چوق هیچ برشی قالمیوب جمله سنی قبض ایتدم دیسه صحیح اولماز . زیرا بوسوز بر شخص معینک ابراسنی تضمن ایتیمور .
 بوضورتده ابراء مذکور دن صکره ولد مرقوم بر عین یادین دعوی ایتسه مسموع اولاجنی کبی پدرینک ترکه سندن یدنده شو قدر مال قالدینی بیانیله وصیدن ادعا و اثبات مدعا ایلسه قبول اولنور . کذلک ذی الید ، کندیسنه منازع و مطالب بولنمدینی حالده «شومال نیم دکلدز » یاخود شو مائده ملکم یوقدر یاخود شو مائده حتم یوقدر کبی سوزلر سویلسه ابرا اولماز . زیرا بوسوزلر کمسنه ایچون حق اثبات ایتیمور . مقرله مجبول ایچون اقرار اولیور . بو ایسه باطدر . بناء علیه ذی الید بوندن صکره دخی او مال نیم در دیه دعوی ایدہ بیلور . تناقض اولماز . تناقض آنجق برینک حتمک ابطالنه مؤدی اولدیغنده استماع دعوا یه مانع اولور .

۱۱ ماده

اباحه ابرا دکلدز

مثلاً بر کیمسه کیمکه نیم مالمدن ییسه حلال اولسون دیسه ده بر کسنه آنک مالمدن اکل ایتسه ضمان کلز .

شرح : زیرا بوسوز اباحه اولوب مجبوله اباحه ایسه جائزدر . مفتایه اولان قول بودر رساله ابرا .

۱۲ ماده

ابرانک معتبر اولسندہ معین بر شخصه حتی اثبات ایتسی شرطدر .

بناء علیه شول ابرا که برینه حق اثبات ایتیه بو ابرا حکمسزدر .

مثلاً بر کیمسه بر مال ایچون بشقه طرفدن او ماله منازع و معارض بولنمدینی حالده اول کیمسه ، بو مال نیم دکلدز یاخود آنده حتم یوقدر یاخود بو مال نیم دکل ایدی دیسه بو اقرار و ابرا باطل اولوب بوسوزدن صکره بر مدعی چیقوبده اومالی دعوی ایتسه اول کیمسه مذکور مال کندی ملکی اولدیغنی ادعا ایدہ بیلور اولجه واقع اولان ابراسنه بوادعا مناقض اولماز .

شرح : زیرا مجبول ایچون اقرار باطل اولوب تناقض ایسه آنجق برینک حتمک ابطالنی تضمین ایتدیکی زمان استماع دعوا یه مانع اولور .

بو صورتده برکیمسه دیگر کمنه نك یدنده کی مالی دعوی ایتدیکنده مدعی علیه و ذی الید مدعی اولجه بومالده حتی بولندیغنی یاخود مذکور مال کندی ملکی اولدیغنی سویلدیکی ادعا واقامه بینه ایده جک اولسه بینه سی باطل اولور .

۱۳ ماده

برماله واضح الید بولنان کیمسه نك و مذکور مال کندی ملکی اولدیغنی بیان ایتسی حکمسزدر . ولوکه بو سوزی سویلدیکی زمان اومال کندیسنک اولدیغنی ادعا ایدن بر منازع و معارض موجود اوله .

بناء علیه برماله منازع و معارض بولندیغنی یعنی کندی ملکی اولدیغنی دعوی و طلب ایدن موجود اولدیغنی زمان ، واضح الید بولنان کیمسه ، بو مال نیم دکدر دیسه بوسوز غیر معتبر اولوب بوندن صکره کندی ملکی اولدیغنی ادعا ایتسه قبول ایدیلور .

شرح: برکیمسه نك یدنده بولنان ماله دیگر کمنه کندی مالی اولدیغنی بیانیله منازعه و معارضه ایتکده ایکن اول کیمسه ، بو عین نیم دکدر یاخود مدعا به ملکم دکدر دیسه علی روایه اومال او کمنه نك اولدیغنی اقرار اولماز . بناء علیه حاکم مدعی علیه بو مال مدعینک میدر ديه سؤال ایدر . اقرار ایدرسه آ کا تسلیم ایله امر ایلر . انکار ایدرسه مدعیدن اسباب ثبوتیه طلب ایدر . راجیح اولان روایت بودر . دیگر روایت کوره بو سوز او مال ، او کمنه نك اولدیغنی اقرار اولور رساله ابرا .

۱۴ ماده

برماله واضح الید بولنمان برکیمسه عند وجود المنازع بومال نیم دکدر دیسه معتبردر . بناء علیه بوندن صکره نیمدر ديه ادعا ایده جک اولسه تناقض اوله جفتدن قبول اولنماز . اما منازع بولندیغنی زمانده بویله اقرار ایتسه علی قول لغودر . علی قول معتبر و ذی الیدک اولدیغنی تصدیق رساله ابرا .

۱۵ ماده

بو مال نیم دکدر فلانکدر یاخود یالکز فلانکدر دیسه مقرله تکذیب ایتدیجه اقراری صحیح و بوندن صکره دعواسی غیر مسموع اولور . بو سوز سویلدیکی زمان منازع کرک بولنسون کرک بولنسون رساله ابرا .

۱۶ ماده

واحدی ابرا صحیح اولدیغنی کبی متعددی ابرا دخی جائز و صحیح اولور . بناء علیه

بر کیمسه فلان بجله اها ایسنی ابرا ایتدم یاخود فلان محله اها ایسنندن الاجقلمی آلدیم دیوبده او محله اها ایسی دخی معین ومعدود کستاندن عبارت اینهلر ابراء اسقاطده ابراء استیفاده صحیح اولور .

۱۷ ماده

ابرا ایده نك محجور اولماسی شرطدر .
بناء علیه ابرا ایدن محجور اولنجه كرك محجور بالدين اولسون كرك محجور بالسفه اولسون ابراسی صحیح اولماز .

شرح : زیرا مجله نك ۹۹۱ ماده سنده بیان اولندنبنی اوزره سفیه محجور ك معاملاتده تصیرفات قولیه سی صحیح دكلدر .

كذا مجله نك ۱۰۰۲ ماده سنده ذكر ایددیگی وجهله دیون محجور ك هبه و صدقه و ثمن مثلندن نقصان ایله صاتمق کبی غرمانك ابطال حقوقنه مؤدی اولان تصیرفات معتبر دكلدر .

۱۸ ماده

ابرا ایده نك تركه سی مستغرق دیون مریض اولماسی شرطدر . بناء علیه تركه سی مستغرق دیون یعنی دیونی تركه سنه مساوی یا ازید اولان كسنه مرض موتنده كندی دیونلرندن برنی یا جمله سننی الاجغندن ابرا ایتسه غرما اجازت ویرمدیجه نه جمله نه ده نك مالندن صحیح اولور . زیرا بو ابرا وصیتدر . وصیت ایسه ایضای دیوندن متأخردر . بو صورتده كرك دینك کلیسنندن كرك بعضیسنندن ابرا ایتسون جائز دكلدر .

۱۹ ماده

ابرا ، عقد فاسد ضمننده اولماق شرطدر .
بناء علیه عقد فاسد ضمننده اولان ابرا دخی فاسد اولور .
شرح : زیرا متضمنك بطلانندن - میمك كسریله - متضمنك - میمك فتحیله - بطلانی لازم كلور رساله ابرا

بو ماده اوزرینه مسائل آتیله تفرع ایدر .
اولا ، بر کیمسه ملكمدر دیه دیگر كسنه یه مال صاتوب و ثمنی قبض ایدوبده مبیعه متعلق كافة دعاویدن مشتری بی ابرا ایتدیگی کبی مشتری دخی بایبی ثمن مذکوره متعلق بالجله دعاویدن ابرا ایتمش بو وجهله بایع ایله مشتری بیننده سند تعاطی ایدلمش ایکن مبیع بالاستحقاق والحلف والحکم ضبط اولنسه ابرانك تأثیری اولیوب مشتری ویرمش اولدینی ثمنی بایعندن استرداد ایدر .

ثانياً ، مدعى ايله مدعى عليه صلح اوله رق بونك ضمننده يكدىكرينى ابرا ايتمشلر
ايكن فساد صلح ظاهر اولسه ابرا دخى حكمنز قالور .

مثلا مدعى صلح واقع ضمننده دعوى اولنان مالمده حتى اولديغنى بعدالاقرار بطلان
صلح ظاهر اولسه اقرار مذكور باطل اولوب ينه اول شينئى ادعا ايده بيلور .

٢٠ ماده

عقدك تمامندن صكره مستقلا يعنى او عقدك ضمننده اوليه رق ابرا ايديلسه عقدك
فساديله ابرا فاسد اولماز .

شرح : بو كى عقدلر باطل اولدقدده ابرا باطل اولمامسندده حيله شودر كه وثيقه
عقددهكى ابراء ، استينافه دلالت ايدن لفظ ايله يازماليدز . يعنى عقد واقع اولوب ختام
بولدقندن صكره خصم ، تحت عقدده داخل اوليه رق ابراء عام ايله ابرا ايلديكىنى بيان
ايتليدر . فساد عقد سببيه ابرائك فسادى او ابرا بعدالعقد اولنجه او عقد فاسده مبنى
اولق شرطيله مشروط ومقيددر . لكن او ابرا ، عقد فاسد مذكوره مبنى اوليوبده
مستقل ومستأنف اولنجه ابرا ، صحيح واستماع دعوايه مانع اولور . بناء عليه بر كيمسه
ديكر كسنه ايله صلح اولدقدنصكره سند صلحك آخرنده كلام مبتداً ومستأنف ايله يا خود
تحت صلحده داخل اوليه رق قيديله اول كيمسه او كسنه يي جميع دعاوى وخصوصاًندن
ابرا ايتسهده مؤخرأصلحك فسادى ظاهر اولسه ابرا صحيح اوله رق قالور رساله ابرا بايضاح

٢١ ماده

برائك حقه اضافه سى شرطدر .

بناء عليه مبرى برائتى كندى نفسنه اضافه ايلر ايسه ابرا صحيح اولماز . مثلاً بر
كيمسه نك زيد ذمتنده اون آلتون الاجنئى اولوبده اول كيمسه بن زيددن برى يم يا زيد
بندن بريدر ديسه بو سوزلر نئى موالاته و اظهار عداوته تناول ايدر . يوقسه حقوقدن
برائته دكل . زيرا مبرى ، برائتى نفسنه مضاف قيلمشدر . يوقسه ابرا ايتديكى كسنه دهكى
حقوقنه دكل . بناء عليه بو ابراده حقوق مذكور داخل دكلدر رساله ابرا .

شرح : كورلزميكه غيرك نفسندن برائت كنديسنك آنكه عداوتى اولديغنى بيان
ايكن اول غير اوزرنده اولان حقدن برائت او غيره احسان ومحبتى اظهار اولور نته كيم
شو قدر مدته مؤجلا مديون اولان كيمسه ، او اجلدن برى اولدم يا واجله حاجتم يوقدر
ديسه اجل باطل وساقط اولماز ايكن مديون مرقوم داينته سن اجلدن برى اولدك ديسه
اجل باطل اولور .

ماده ۲۲

ابرا اولنان حَقِّک معلوم اولسی شرط دکادر .
 بناءً علیه جهالت دین صحت ابرایه مانع اولمدینی کبی بر کیمسه دیکر کسنه نی هر
 درلو حقدن تحلیل یعنی هر درلو حتی آکا حلال ایتدکده او کسنه، اول کیمسه نک بیامدیکی
 حقدن دخی بری اولور .

بناءً علیه ابرا ایدن کیمسه ابرا ایتدیکم صروده فلان حَقِّک ثبوت و تحقیقه عالم و واقف
 دکل ایدم دیسه بو سوزک حکمی یوقدر .

شرح: مبرینک بیامدیکی حقدن دخی ابرا اولنان کیمسه حکما و قضاء بری اوله جفنده
 اتفاق علما واردر . لکن مبرینک بیامدیکی حقدن ابرا اولنان کیمسه نک دیانه بری
 اوله جفنده اختلاف اولمشدر . عندالامام الثالث دیانه بری اولماز . او حقدری کندی
 رضاسیاه و یرمی یا خود خصمنی ارضایلیسی لازم کلور . عندالامام اثنانی ، ابرا اولنان کیمسه ،
 ابرا ایده نک بیامدیکی حقدن دیانه دخی بری اولور . زیرا ، ابرا اسقاطدر . ساقط
 اولانک جهالتی صحت اسقاطه مانع دکادر . چونکه بو ساقطک تسلیم و تسلیمه احتیاجی
 یوقدر . مفتابه امام ثانیکن قولیدر رساله ابرا .

ماده ۲۳

عقد صلح ضمننده در میان اولنان ابراء، عام اولور ایسه صلح فاسد اولسه دخی
 ابرا فاسد اولماز . بناءً علیه ایکی کیمسه ، دعوادن صلح اولدقلرندن صکره بری دیکرینی
 هر حق و دعوادن ابراء عام ایله ابرا ایتدکدن صکره صلحک فسادی ظاهر اولسه ابرا
 فاسد اولماز رساله ابرا

ماده ۲۴

ابراده قبول شرط دکادر .
 بناءً علیه بر کیمسه دیکر کسنه نی بر حقدن ابرا ایدوبده اوده قبول ایتسه ابرا صحیح
 و لازم اوله جنی کبی سکوت ایتسه ینه صحیح و لازم اولور .
 شرح: زیرا ابرا اسقاطدر . اسقاط ایسه مسقط ایله تمام و قبوله غیر موقوف اولور .

ماده ۲۵

ابرا رد ایله مردود اولور .

بناء عليه برکیمسه دیگر کمسنه نی برحقندن ابرا ایدوبده اوده ابرا مجلسنده رد ایتسه ابرانک حکمی قالماز . و اوحق ساقط اولماز .

شرح: ابرا ردایله مردود اولور . زیرا ابرا ، من وجه تمليك و من وجه آخر اسقاطدر . اسقاط اولق جهتیله بلا قبول صحیح اولور چونکه اسقاط ، مسقط ایله تمام اولور . و تمليك اولق اعتباریله رد ایله مردود اولور . بیع و اجاره و هبه مثللو تملیکات ، بعد الايجاب دیگر طرفک ردیله مردود اولاجنی کبی . دیندن ابرا ، من وجه تمليك اولدی . چونکه دین من وجه یعنی آنی و مال اعتباریله مالدر ، دین آلاجنی آتیده قبض و استیفا ایتدکده اولدین ، عین حالته کیرر .

بناء عليه دین آلاجنی مقابلنده میونسندن برمال اشترا ایتسه صحیح اولور . بیع مالی ماله مبادله دن عبارت اولدیغندن بو اشترانک صحتی دینک مال اولدیغنه دلالت ایدر . دین ، مال اولسه ایدی اشترا صحیح اولمازدی . دیندن میونی ابرا ایتک من وجه آخر اسقاط اولدی . زیرا دین ، حال اعتباریله وصف شرعیدر .

بناء عليه برکیمسه ، زید ذمتنده بولنان اون آلتون آلاجنی ثمن قیاهرق عمرودن برمال ساتون آلسه صحیح اولیه جنی کبی اعیانندن اصلا مالی اولیوبده ذم ناسده آلاجقیری بولنان برکیمسه ، مالی بولمدیغنه عین ایتسه عیننده صادق اولوب حانث اولماز .

بوصورته دین ، مال اولق اعتباریله آندن ابرا ، تمليك اوله جغندن و تملیکات بعد الايجاب رد ایله مردود اولدیغندن ابرا دخی ردایله مردود اولور . اما دین ، وصف بولنق جهتیله ابراء اسقاط اولهرق یالکزمسقط ایله تمام و قبوله غیر موقوف اولور .

کوریلیورکه دینده ایکی صفت واردر . بری مال اولق دیگری وصف بولنمقدر . هر ایکی صفت اوزرینه آیری آیری احکام تقریب ایدلمشدر .

٢٦ ماده

بعدالرد قبولک حکمی یوقدر .

بناء عليه ابرا اوانان کیمسه ابرایی رد ایلدکن صکره ابرایی قبول و تصدیق ایلسه بوقبولک حکمی ورد سابق مرتفع اولماز . تجدید ابرا لازمدر .

٢٧ ماده

ردک صحتی علی قول مجلس ابرا ایله مقیددر .

بناءً عليه ابرا اولنان كيمسه ابراي مجلس ابراده رد ايتيويده ديكر مجلسه رد ايتسه بعض علمايه كوژه ابرا مردود اولماز .

نته كيم حين ابراده ابرا اولنان كيمسه غائب اولوبده ابرا خبرينك كنديسنه واصل اولديني مجلسه سكوت ايدوبده بعده ديكر مجلسه رد ايلسه بوقوله كوره ابرامردود اولماز . شرح : زيرا ابرا اولنان كيمسه نك سكوتي ايله ابرا تمام وحق ساقط اولمشدر . آندنصكره رد ايتسييله ساقط اولان حق عودت ايدمهز .

ديكر بعض علمايه كوره ابرا اولنان كيمسه ديكر مجلسه رد ايتسه ينه ابرا مردود اولور . مجله نك ١٥٦٨ ماده سنده « او مجلسه ابراي قبول ايتيم ديور رد ايتسه او ابرا مردود اولور . يعني حكيمي قالماز » ديمسندن قول اول اختيار اولنديني آكلاشيلور .

٢٨ ماده

ابرا ، عقدك انفساخني موجب ايسه قبول شرطدر . بدون القبول بو ابرا صحيح دكلدر . بناءً عليه بدل سلمدن يا خود بدل صرفدن ابرا اولندوقده بو ابرانك مختنده قبول شرطدر . بدون القبول ابرا صحيح اولماز .

مثلاً بر كيمسه شو قدر بغداد ايچون شو قدر آلتونه عقد سلم ايدوبده مجلس عقدده اول كيمسه بايعي مذكور آلتونلردن ابرا ايتسه ده اوده قبول ايتسه ابرا صحيح وعقد سلم منفسخ اوله جنبي كبي اون آلتوني درت مجيديه مقابلنده بيع صرف ايدوبده اول كيمسه اللي درت مجيديه دن ريفتي ابرا ايتسه اوده قبول ايدنجه ابرا صحيح وبيع صرف منفسخ اولور .

اماضراحته قبول ايتيويده سكوت ايتسه ابرا صحيح وعقد سلم و صرف منفسخ اولماز . شرح : بو ابرا بطلان وانفساخ عقده مؤدي اولوب عقد ايسه طرفينه عائد اولديغندن بو عقودك ابطالنده ايكي طرفك دخي رضاسي لازمدر .

٢٩ ماده

يدي مسئله ده ابرا رد ايله مردود اولماز .

بناءً عليه بونلرده ابرا رد اولنسه بيله ينه ابرا تمام اولوب ردك حكيمي اولماز .

١ - ابرا اولنان كيمسه ابراي قبول ايتدكدن صكره رد ايتسه مردود اولماز .

چونكه ابرا قبول ايدلكه حق همان ساقط اولور . ساقط ايسه عودت ايتمز .

٢ - ابرا اولنان كيمسه ابراي رد ايتندن وفات ايتسه آتاق ابرا تمام اولور .

آندن صكره ردك امكاني قالماز .

- ٣ — محال له ، محال عليه ابرا ايدوبده محال عليه رد ايتسه ابرا مردود اولماز .
- ٤ — مكفوله كيفي ابرا ايدوبده كيفي آني رد ايتسه ابرا مردود اولماز .
شرح : مازالذ كر ٣ و ٤ مسئله لرده كي ابرا اسقاط محضدر . بونده تمليك جهتي
يوقدر . اسقاط محضك ردي ممكن دكلدر .
- ٥ — مديون ، ني ابرا ايت ديمسي اوزرينه دايں دخی ابرا ايدوبده مديون رد
ايتسه مردود اولماز .
- ٦ — دايں ابرا ايدوبده مديون مجلس ابراده سكوت ايتدكدن صكره ديكر مجلسده
رد ايلسه على قول مردود اولماز .
- ٧ — دايں وفات ايدن كيمسي ديندن ابرا ايدوبده وراثي رد ايلسه على قول
الامام الثالث مردود اولماز .

٣٠ ماده

ابرا اولنان كيمسه نك برحيات بولنمسي شرط دكلدر .
بناء عليه وفات ايدن كسنه ني ديندن ابرا ايتك صحيح و بوا برادن كل ورته مستفيد اولور .
شرح : لتكن دايں وفات ايدن كسنه ني ابرا ايتيوبده تركه ده الاجفندن ورته دن برني
ابرا ايلسه يالكز ابرا اولنان وارثك حصه سنده ابرا صحيح اولور . و بو ابرادن ديكر ورته
مستفيد اولماز .

مثلا متوفانك برينه اون آلتون بورجي و وارث اوله رق يالكز ايكي اوغلي بولنوبده
داين ايكي اوغلندن برني ابرا ايتسه يالكز ابرا اولنان اوغلك حصه سي اولان بش آلتون
ساقط اولور . ديكر بش آلتوني ابرا اولنميان اوغلك حصه سنه عايد بولنن تركه دن آلور .
اما ورته دن بري مورثك مديونلر ندين برني ابرا ايتسه يالكز او وارثك حصه سنده
صحيح اوله جنني مجله نك « ١١١٠ » ماده سنده بيان اولنپور .

ابراء استفادة دخی حكم بويله در . شويله كه بر كيمسه نك ديكر كسنه ده يوز آلتون
الاجني اولدني حالده ايكي اوغلي وارث اوله رق بالترك وفات ايدوبده بولنردن برسي
« پدري برحيات ايكن يوز آلتونك اللينني قبض ايتش اولديغني » اقرار ايتسه بواقراي
كندی حصه سنده صحيح و متباقي الی آلتون اقرار ايتميانه عايد اولور .

٣١ ماده

ابراء دينده ابرا اولنان دينك چين ابراده قبض ايدلماش اولمسي شرط دكلدر .

بناءً عليه برکیمسه نك ديگر کمنه ذمتنده ثمن مبيعدن اون آلتون آله جنی بولنوبده
 كاملا اخذ واستيفاً ابتدکن ضوکره اول کیمسه ، او کمنه بی ابراء اسقاط ایله ابرا
 ایسه او کمنه اولجه ویرمش اولدینی اون آلتونی اول کیمسه دن استرداد ایدر .
 اما برائت استیفا ایله ابرا ایسه مدیون اولجه ویردیکنی دایندن استراد ایده مز .
 شرح : دین ادا اولندقدنصکره ابراء اسقاط ایله ابرا ایدلیدیکی تقدیرده حق استردادک
 نبوتی سبب آیدن نشئت ایشدر : ذمتده ثابت اولان دینک اداسی تقاص طریقیه
 اوله بیلور . زیرا دینی ادا ایدن عین واجبی ادا ایتمش وبلکه مثلنی اوده مشدر .
 تقاصک ایضاحی بوجه آیدر : بر کیمسه ديگر کمنه دن اون آلتونه بر مال اشترا
 ابتدکده مشتری ذمتنه بايع ایچون اون لیرا ثابت اولور . مشتری بونی ادا ایتمک مقصدیله
 بايعنه اون آلتون ویرکده بايع ذمتنده دخی مشتری ایچون مذکور اون آلتونک مثلی
 ثابت اولور ، بوجه مشروح متقابلاً ثابت اولان ایکی آلاحقی آره سنده تقاص جبری واقع
 اوله رق یکدیگردن نسنه مطالبه ایده مزلز . کوریلیدورکه بعدالاداء دین مدیون ذمتنده
 کالاول ثابتدر . فقط مطالبات متقابله و مکبردهه فائده بولنمیدیندن حق مطالبه یوقدر .
 بعدالاداء ابرا اولندقدنه ابراء واقع ، ینه مدیون ذمتنده ثابت اولان دینه مضاف اوله رق
 ساقط اولمشدر .

بو حالده داینک اولجه یعنی قبل لبراء آلدینی مبلغ قارشولتسز قالمقله مدیونک حق
 استردادی ثابت اولور .

۳۲ ماده

ابراء مطلق، ابراء استیفايه محمولدر .

بناءً عليه داین ابرایی اطلاق یعنی برائت اسقاط یا استیفا ایله تقید ایلدیکی حالده
 برائت قبض واستیفا ایله ابرایه محمول اولور .

شرح : یوقسه ابراء اسقاطه حمل اوانه ماز . زیرا بو ابرا دیکرندن اقلدر . اقل ،
 متیقن واکثر ایسه مشکوک اولمقله اقله حملی لازم کلدی شک ایله برحقک سقوطی جهتنه
 کیدیلهدی .

فصل ثالث

ابرانك اقسامى بيانده در .

شرح : ابرا يكرمى ايكى قسمدر .

- ١ - ابراء اسقاط ،
 - ٢ - ابراء استيفا .
 - ٣ - قولاً ابرا .
 - ٤ - فعلاً ابرا .
 - ٥ - ابراء منجز .
 - ٦ - مقيد بالشرط ابرا .
 - ٧ - معلق بالشرط اوله رق ابرا .
 - ٨ - صحيحك ابراسى .
 - ٩ - مريضك ابراسى .
 - ١٠ - تابعه ووصفه مضاف اولان ابرا .
 - ١١ - كافه حقوقدن ابرا .
 - ١٢ - ديونه مخصوص ابرا .
 - ١٣ - اماناته مخصوص ابرا .
 - ١٤ - ابرا بعضاً دعوى وخصومته متعلق اولور .
 - ١٥ - ابرا بعضاً دينه متعلق اولور .
 - ١٦ - عين مضمونه متعلق على وجه الانشا ابرا اولور .
 - ١٧ - عين مضمونه متعلق على وجه الاخبار ابرا اولور .
 - ١٨ - عين امانته متعلق ابرا اولور .
 - ١٩ - سائر حقوقه متعلق ابرا اولور .
 - ٢٠ - مال مخصوص دعواسندن ابرا اولور .
 - ٢١ - مال مخصوصك ذاتندن ابرا اولور .
 - ٢٢ - ابراء عام اولور .
 - ٢٣ - ابرا عن الزبا اولور .
- نته كيم بونلز مواد آتیه ايله ايضاح اولنور .

۲۳ ماده

ابرا بعضاً ابراء اسقاط اولور .

مثلاً برکیمسه دیگر کسنهده اولان قابل اسقاط حقتک تمامی یاخود بر مقدارنی حط وتنزیل ایله اومسنهینی اوحقندن بری قیلیمغه ابراء اسقاط اطلاق اولنور .
شرح : صاحب حق ، قابل اسقاط اولان حقتندن دیگر کسنهینی ابرا ایتدکده صحیح اولور . آرتق اوحق ساقط اولهرق بردها طلب اولنهماز . اسقاط قولاً اولدینی کبی فعلاً دخی اولور .

قولاً اسقاط ، داین آلاجفتدن مدیوتتی ابرا ایتمی کبیدر .
فعلاً اسقاط ، داین برمانی معجلاً صائمش ایکن استیفای دین ایتمدن میعی مشتری به تسلیم ایتمک کبیدر .

برائت اسقاط ، آتی الذکر الفاظ ایله اولور .

۱ - برائت اسقاط ایله ابرا ایتم .

۲ - اسقاط ایلدم .

۳ - حط ایتم .

مثلاً برکیمسه ، دیگر کسنه ایله برمالی یوز غروشه بازارلق وعقد بیع ایتدکن صکره بایع یکرمی غروشی حط وتنزیل ایتمد دیسه یکرمی غروش ساقط اولور . آرتق ساقط اولان بوحق طلب اولنهماز . بناء علیه مبری نادم اولوبده آتی دعوی ایله مز .

۳۴ ماده

ابرا، بعضاً ابراء استیفا اولور .

ابراء استیفا ، برکیمسه دیگر کسنهدن حقتک تمامی یا بعضیسی استیفا ایلمش اولدینی اقراردن عبارتدر .

شرح : بو ابرا برنوع اقراردر .

آتی الذکر سوزلر ایله برائت استیفا حاصل اولور .

۱ - ابراء استیفا ایله ابرا ایتم .

۲ - برائت قبض ایله ابرا ایلدم .

۳ - استیفادن ابرا ایتم .

ابرا ، اطلاق اولندیقی یعنی اسقاط یا استیفا ایله تقیید اولندیقی صورتده علی قول برائت

اسقاطه وعلى قول آخر براءة استيفاءه حمل اولنور . عند شيخ الاسلام ، ابرائك اطلاقى حالنده براءة قبض واستيفاءه حمل ايدلك لازم كلور . زيرا براءة اسقاط اكثر واستيفاء اقلدر . اكثر مشكوك ايكن اقل متيقن اولغله متيقنه حمل اولنمق لازم كلور .

فرقلى : براءة اسقاط ايله براءة استيفا آره سنده آلتى صورتله فرق واردر .

۱ — براءة اسقاط اكثر و براءة استيفا اقلدر . نته كيم ۳۲ ماده شرحنده بيان اولمشيدى .

۴ — من حيث اللفظ يذلمنذ فرق واردر كه اوده بالاده ذكر اولندى .

۳ — ابراء اسقاط انشا اولوب آنده دعوى كذب مسموع دكلدر . اما ابراء استيفا اخبار اولوب آنده ادعاى كذب مسموعدر .

۴ — ابراء استيفا كذباً واقع اولور ايسه ابرا اولنان كسسه دبانته برى اولماز . بناء عليه اب، صغيره قزبنك مهربنى زوجندن قبض ايتمش دكل ايكن قبض ايتديكنى اقرار ايتسه زوج بحسب الظاهر برى اولورايسه ده نفس الإمرده وديانته قزه مديون قالور .

۵ — مديون ايفاي دين ايتدكن صكره داین آنى ابراء اسقاط ايله ابرا ايتسه مديون وبردیکنى استرداد ايدر . اما ابراء استيفاده استرداد ایده من .

۶ — ابراء اسقاط اكثر و ابراء استيفا اقلدر .

نته كيم بونلر يوقاریده ايضاح ايدلمشيدى .

۳۵ ماده

ابرا ، بعضاً منجز اولور .

داین مديونته سنده كى الاجمعدن ابرا ايتدم ديمك كى . بو ابرا صحيحدر .

۳۶ ماده

ابرا بعضاً شرطه مقيد اولور .

ابرائك شرطه تقییده قابليتى واردر . واو شرطه مراعات ايديلورسه ابرا نافذ اولور . ايدلمز ايسه ابرا حكمنز قالور .

شرح : ابرائك شرطه تقییدی درت وجهه اولور .

۶ — داین، مديونته سنده كى بيك غروش الاجمعدن نصفنى فلان كون بكا ویرنصف آخردن برى اولمق اوزره ديسه ده اوده يوم معينده نصفنى ویرسه نصف آخردن برى اولور . اما نصفنى يوم معينده ویرمن ايسه برى اوليوب داین كلیسى مطالبه ایده بيلور . چونكه